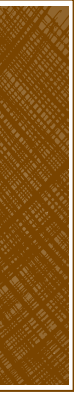

ВОВЕД

Водејќи се од идејата дека нема демократија без добро владеење и нема добро владеење без транспарентност и одговорност, НВО Инфоцентарот, во партнерство со Центарот за граѓански комуникации и ЕХО, во 2009 година, започна со спроведување на Проектот на УСАИД за транспарентно владеење. Преку воведување и заживување на механизми за потранспарентно, поодговорно и поотчетно работење на

општините, преку охрабрување на граѓаните за поголемо учество во процесот на донесување одлуки на локално ниво, како и преку размена на добри практики меѓу општините, проектот се фокусираше на зголемувањето на довербата и соработката меѓу граѓаните, бизнис заедницата, невладините организации и локалните власти.

Појдовна основа за преземање мерки

во оваа насока претставуваше фактот што и покрај неколкугодишната децентрализација, граѓаните сè уште не се задоволни од тоа како локалните власти ги организираат животот и работата на локално ниво, но и од тоа, колку и како локалната заедница учествува во процесот на донесување одлуки и креирање на локалните политики. Како главни проблеми кои придонесуваат за ваквата состојба беа детектирани недоволната транспарентност, отчетност и одговорност на општините, како и недоволно ефикасните начини на кои општините одговараат и ги решаваат проблемите, барањата и очекувањата на граѓаните.

Од септември 2009 година, до почетокот на 2013 година, НВО Инфоцентарот заедно со партнерските организации, континуирано работеше со 13 општини од Македонија (Струмица, Штип,

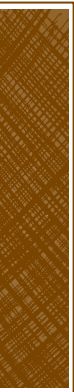
Баница, Свети Николе, Гази Баба, Петровец, Чучер-Сандево, Арачиново, Дебар, Тетово, Охрид, Кичево и Куманово). Изборот на општините беше направен врз основа на два основни критериума: нивната големина и нивниот степен на развој. За да може да се задоволи една од клучните компоненти на проектот – размената на најдобри практики меѓу општините, внимателно беа селектирани локални заедници со различна голема и различен степен на развој.

Во текот на соработката со општините беа спроведени бројни активности, беа вградени многу механизми и беа направени голем број адаптирања на постојните практики, и сето тоа со една заедничка цел – да се зголеми транспарентноста и да се намали просторот за злоупотреба на локалната власт и секако, корупцијата. Во рамките на проектот, на почетокот на работата со

секоја од општините, беше спроведено истражување за актуелните практики од аспект на транспарентноста, одговорноста, отчетноста и отвореноста на општината. Во истражувањето беа опфатени мислењата на граѓаните, бизнис заедницата, невладините организации и самата општина. Резултатите од истражувањето беа претставени на пошироки јавни дебати во секоја од општините и на нив се дискутираше за мерките, механизмите и чекорите што треба да се преземат за унапредување на констатираните слабости. За секоја од општините беа изработени конкретни препораки за унапредување на работењето на локалната власт и администрација. Работните групи во секоја од општините беа составени од претставници на локалната администрација и посветено работеа на спроведувањето на предложените препораки.

Во пилот фаза на проектот (септември 2009 – декември 2010), која траеше најдолго и во која беа опфатени четири општини од Источна Македонија: Струмица, Штип, Винаца и Свети Николе, беа формирани и граѓански центри за унапредување на локалната самоуправа, кои ја следеа работата на општината и ги собираше граѓанските предлози, поплаки и сугестии за работењето на локалните власти. За неколку најгорливи прашања (како на пример, учеството на граѓаните во донесувањето на буџетот на општината) беа организирани специјални работилници на кои претставниците на општините разменуваа искуства и позитивни практики во насока на решавање на проблемите и предизвиците.

Во втората фаза од проектот, т.н. фаза на мултиплицирање на придобивките (јануари – декември 2011), беа опфатени

четири општини од скопскиот регион: Гази Баба, Петровец, Чучер - Сандево и Арачиново, а во последната, трета фаза на размена на искуства (јануари 2012 – февруари 2013) се приклучија пет општини од другите делови на земјата и тоа: Куманово, Тетово, Кичево, Дебар и Охрид.

Искуствата од работењето со секоја од споменатите општини се различни. Иако основата на проблемите кај сите е иста, сепак, речиси и да нема две општини со сосема идентична манифестација на проблемите, но и со сосема идентични начини на решавање на проблемите. Оттука, во секоја општина се земаа предвид нејзините специфичности, и при анализа на проблемите и при предлагањето на мерките за нивно надминување. На крајот, во секоја од општините, успеавме да ги поставиме правците и основите за унапредување на работењето во насока

на потранспарентно, поодговорно, поотчетно работење.

Децентрализацијата во земјава е во пресвртна фаза. Од општинските власти веќе не се бара само да го организираат животот и работата на локално ниво, туку сè повеќе се бара тоа да го прават на определен начин и во согласност со желбите и потребите на локалното население. Ветувањата, преземените обврски и воопшто, кажаниот јавен збор на локално ниво, се чини, тежат многу повеќе отколку на ниво на цела држава. Општинските службеници, но и градоначалниците и членовите на општинските совети секојдневно се среќаваат со луѓето на кои треба да им служат. Тоа во значителна мера придонесува за зголемување на обврската за одговорно и отчетно работење. Можеби затоа, на локално ниво, постои еден афоризам кој постојано се кажува – Предизборната

кампања трае од денот по изборите до денот пред изборите.

Истражувањата, препораките и другите материјали изработени во рамките на овој проект остануваат да им користат и на сите други општини кои сакаат да го унапредат своето работење, особено во делот на транспарентноста, одговорноста и отчетноста на локалните власти, како и вклучувањето на локалната заедница во процесот на донесување одлуки и креирање политики на локално ниво.

Оваа публикација ги содржи резултатите од завршното истражување со кое го измеривме напредокот во работењето на општините, како и насоките за натамошно унапредување на транспарентноста и отчетноста на локалните самоуправи.

Во истражувањето беа опфатени 1000 граѓани, 145 локални фирми

и 75 невладини организации од општините Струмица, Штип, Винаца, Свети Николе, Гази Баба, Петровец, Чучер-Сандево и Арачиново (ова истражување не ги опфати општините Дебар, Тетово, Кичево, Куманово и Охрид бидејќи тие беа вклучени во проектот, во неговата последна фаза и се уште е рано да се мерат постигнатите ефекти од примената на практиките). Истражувањето беше спроведено во периодот од 25 септември до 15 октомври 2012 година, врз основа на структурирани прашалници, подготвени за секоја одделна група испитаници.

Во оваа публикација, освен резултатите од последното истражување, на некои места се наведени и резултатите од претходните истражувања заради илустрација на забележаниот напредок во работата на општините во изминатите три години.

ДЕТАЛНИ РЕЗУЛТАТИ ОД ИСТРАЖУВАЊЕТО НА АКТУЕЛНИТЕ ПРАКТИКИ ВО ОПШТИНИТЕ

Во продолжение следат деталните резултати од истражувањето на граѓаните, бизнис заедницата и невладините организации. Освен податоците од последното истражување, направена е и споредба со резултатите

од претходните истражувања, а онаму каде што им е поставено исто прашање и на граѓаните и на бизнисмените и на невладините организации, дадени се и споредби на нивните одговори.

Јавно истакнат список на услуги

Јавното истакнување на список на услуги, цени на услугите, потребните документи што треба да се поднесат за добивање на услугите, роковите во кои општината вообичаено или законски

треба да одговори на поднесените барања и контакти на надлежните службеници, се смета за добра практика.

Дали општината на јавно место има список на услуги што ги нуди со ценовник?

Само 36% од граѓаните знаат дека во нивната општина има јавно истакнат список на кој се наоѓаат сите услуги што ги дава општината, со цените за секоја од тие услуги, а 17% од граѓаните сметаат дека во нивната општина има список на услуги, но нема ценовник. Дури 47% од граѓаните не виделе таков список.

